

Autorka: Bc. Eliška Rudová

Vedoucí práce: PhDr. Jiřina Šmejkalová, CSc.

Název Lidové knihovny a jejich čtenáři v okrese Tachov

Oponent

Hodnocení Výborně

Datum vyhotovení 21. srpna 2022

Práci doporučuji k obhajobě

Cíl práce

SIS - Cílem této diplomové práce je zmapování činnosti veřejných lidových knihoven na okrese Tachov v období 80.-90. let a jejich vliv na čtenářskou populaci tohoto okresu. Zkoumání v této oblasti je podmíněno historickou i populační diverzitou příhraničního okresu a předmětem zkoumání jsou lidové a střediskové knihovny a jejich čtenáři. V jednotlivých kapitolách práce bude nastíněn vývoj knihoven na okrese Tachov přibližně od začátku 20. století až do 50. let. Období od 50. let do 90. let 20. století bude blíže rozpracováno na základě archivního materiálu veřejných knihoven jako původců z fondu ve Státní okresním archivu Tachov (konkrétně fondy Okresní knihovny Tachov 1953-1996). Na základě těchto materiálů (statistických výkazů, zpráv o činnosti, zpráv z revizí fondu apod.) bude dále analyzována činnost knihoven z hlediska výpůjčních služeb (se zaměřením na knihovní fondy knihoven), jejich práce se čtenářem a vliv na čtenářství obyvatel okresu. Toto působení knihoven bude zkoumáno v praktické části na základě metody kvalitativního šetření s použitím polostrukturovaných rozhovorů se čtenáři nebo knihovníky, kteří knihovny na okrese navštěvovali nebo v nich působili v období 80.-90. letech 20. století.

Cíl práce byl splněn

Hodnocení práce

Aspekt kv. Práce	Vysvětlení	Možné hodnocení
metodologie a věcné zpracování tématu	<i>Zpracování historické i empirické části výzkumu je pro danou úroveň výzkumné práce na nadstandardní úrovni. Práce představuje solidní a poučené shrnutí faktů i aspektů dané problematiky.</i> <i>Práce vykazuje zodpovědný přístup k přípravě a aplikaci metodologie kvalitativního výzkumu, včetně – navzdory specifické situaci dané omezeními – realizace rozhovorů, jejichž zpracování</i>	27 bodů

	<i>splňuje všechny zásadní požadavky (tj. přepisy, anonymizace, etc.).</i>	
přínos a novost práce	<i>Jde o poměrně ojedinělý projekt podložený rozsáhlým archivním výzkumem, jakkoli samotná empirická část vychází z poměrně limitované velikosti výzkumného vzorku, stále si zachovává výpovědní hodnotu.</i>	20 bodů
citování, korektnost citování, využití inf. Zdrojů	<i>Seznam použité literatury je obsáhlý a zpracován v souladu s danou normou, využívá domácí i mezinárodní zdroje.</i>	20 bodů
slohové zpracování	<i>Jazyk práce respektuje zásady odborného stylu, až na občasný sklon k jisté popisnosti a repetitivnosti.</i>	10 bodů
gramatika textu	<i>Ke gramatické úrovni textu nemám zásadních námitek.</i>	5 body
CELKEM		82 bodů

Slovní hodnocení:

Vedení práce na této badatelské úrovni (z hlediska množství zpracovaných dat, rozsahu i časové investice do projektu) rozhodně neusnadňuje ‚objektivní‘ pohled na výsledný text. Jistě lze argumentovat, že část tzv. ‚teoretická‘ (poněkud matoucí označení, neboť je podložená souvislým archivním výzkumem) a značné množství historizujících dat zde prezentovaných poněkud kontrastuje s relativně skromným výzkumným vzorkem v tzv. empirických částech. (10 účastníků výzkumu). I propracovanější metodologická pojednání by práci prospěla. Některé výpovědi účastníků empirického výzkumu by stály za samostatnou analýzu, jakkoli analýza kvalitativních dat není viditelnou součástí kurikula v magisterském studiu. Omezím se tedy na konstatování, že v rámci daného stupně výzkumné práce diplomantka odvedla nadstandardní výkon.

Chápu, že mé podněty k redukci nashromážděného materiálu a případný významově i formálně, řekněme, „hutnější“ způsob pojednání (zejména z hlediska jisté popisnosti a repetitivnosti jednotlivých témat), vnímala diplomantka více jako inspiraci než instrukci a to

je naprosto pochopitelné. Byla bych také zmírnila některé závěry, např. „... právě [mimo jiné?] vlivem veřejného knihovnictví tak tato generace byla dostatečně asimilována“.

Práce má však podle mého názoru řadu aspektů, které je třeba ocenit. Již v průběhu shromažďování podkladů pro úvodní historizující části, se ukázalo, že právě zde se nalézá zdroj témat, která se stala jakýmsi vedlejším a přesto klíčovým produktem původního záměru. Autorka nastínila význam domácích/osobních knihoven pro formování čtenářských návyků a preferencí účastníků výzkumu a řekněme, sekundární úlohu, kterou veřejné knihovny v těchto procesech hrály. Ta byla ostatně reflektována ve výpovědích (vliv socialistické výchovy mládeže se v rozhovorech přímo neprojevil... nevzpomínali si ani na žádné kulturně-výchovné akce knihoven ...)

Otevřela také problematiku veřejných knihoven jakožto křižovatek tzv. velkých a malých dějin, pro jejíž komplexní řešení by bylo bývalo třeba specializovanou odbornou přípravu v otázkách historiografie nacionalismu, povalečných odsunů, etc. Ovšem i tak se jí podařilo nastínit unifikační a nivelizační roli veřejných knihoven v procesu vymazávání kolektivní paměti v bývalých multietnických regionech, tj. něco, co se zcela neslučuje s diskurzy adorujícími ‚osvětovou‘ misi knihoven, s nimiž se v knihovnické literatuře nezdědka setkáváme.

Pro mne osobně tak diplomantka otevřela více otázek, než v daném rámci stačila zodpovědět. Což je mimo jiné důvod, proč se většina z nás zabývá vědeckovýzkumnou činností. Proto bych se – navzdory uvedeným výtkám - přiklápěla k (hraniční?) výborné.